

Huszonkilencedik fejezet

SZÉGYENBŐL

Ha a szégyen a Bukás következménye, a ruházatunk pedig válasz e szégyenre, akkor a ruha, amelybe gyermekeinket öltöztetjük, nem más, mint a rájuk hagyott örökségünk, a szégyen, amelyet továbbadunk. Nyilvánvaló, hogy egyben a büszkeségünk is ez; büszkeség és szégyen egyazon érem két oldala. Amikor a századvégi bűnügyről elhíresült Mrs. Ramsey (nem összetévesztendő a woolfi modernizmus, a *Mrs. Dalloway* Mrs. Ramsay-jával, és érdekes ellentéte annak) fodros ruhá-

ba és lakkbőrbe öltöztette kislányát, szalagokkal, csokrokkal, rúzzsal, kifestett arccal, a kis JonBenét, akinek bébi-Barbie arcát mind megismerhettük, egyszerre jelenítette meg az anya szégyenerzetét és büszkeségét, ahogy akkoriban sokan észre is vették. Léven egykor kisebb szépségkirálynő maga is, immár elnehezülve, eldurvultan, kezdődő bajusz árnyával a felsőajkán, arca pírját már nem az ifúság friss ragyogásának, hanem a kor rombolásának köszönve, bevérző hajszálerek veszélyével az orrán, Mrs. Ramsey nyilván a saját romlatlan énjét látta a kislányban, a szoknyácskákban, a csipkében, azt a tökéletességet, amelyet ő maga már soha sem fog elérni. Eleget fektetett be ahhoz, hogy öljön, állítják egyesek, hogy úgy érezze, muszáj végleg eltemetnie szégyenét. Mert ha magad nem lehetsz győztes, még mindig alkothatsz egy győztest, és ha amit alkotál, az nem az, amit akartál, akkor végül is ki vagy te magad?

Marina úgy érezte, végre teljesen új szemmel olvassa a könyvét. Valami rejtélyes okból, végig sem gondolva, de mégis úgy érezte, hogy amikor ő és Ludovic levetköztek egymás előtt, egy újfajta áttetszőség, fénylő mezítelenség öntötte el az egész életét. Úgy érezte, végre érti, mit is jelent valójában a „ruházat” a maga ádami – vagy inkább édeni? És miért nem „évai”? – értelmében: az álarcot, a maszkabált, az egész álságos szerepjátszást. A szerepjátszás egyidejű szükségét, és fájdalmas, zavarba ejtő hiábavalóságát. És mennyivel inkább így van az ember a gyerekeivel: minden szülő, együtt a maga társadalmával, csomagok tömkelegét aggatja a gyermekei hátára, és az öltözékcsoomag csupán a legfeltűnőbb a szülői vagy társadalmi projekciók és konstrukciók hatalmas, fojtó hálójának elemei közt. Megkeresni az önálló személyiséget, a magunk stílusát: ezek a serdülőkor és a fiatal felnőttkor feladatai, amelyek korunkban, amely megszállottja az ifúságnak, egészen a középkorig tolódnak. Egyszerre csak tisztán látta, milyen furcsa, hogy a felnőttek azt áhítják hogy fiatalok legyenek, amikor pe-

dig a fiataloknak még nem adatott elég idő arra, hogy önmaguk lehessenek, és ezért még lényegében azok, akikké a felnőttek teszik őket, amilyenek a felnőttek akarják látni őket. Micsoda rémes kényszer! Milyen könyörtelen hamisság! Eszébe jutott, hogyan viccelődött egyszer Danny, amikor épp egy készletre való szűk, akvamarinkék, narancs- és görögdinnye-színű, vaskos angórafonalból kötött pulóvert csomagolt össze az Üdvhadseregnek, Randy ajándékait, hogy huszonhetedik születésnapjáig eltartott, amikor is valami egész ordítóan ronda ruhadarabot kapott a mamájától, hogy végre ráébredt, nem csak hogy maga válogathatja meg, hogy mit visel, hanem erkölcsi kötelessége, hogy ezt tegye. A szükségszerű szakítás az ember szüleivel – csak most, hogy átbeszélte a dolgokat Ludovic-kal, csak most értette meg, hogy mennyire szükségszerű – sokféle formát ölthet. Ugyanígy a pusztá tény, hogy maga Marina mindig úgy érezte, szabadon jöhet, mehet, öltözködhet, ahogy tetszik, már a legkorábbi serdülőkorától kezdve (mindig jó szeme volt ehhez, már egész korán, ezt még a mamája is mondta), még nem jelentette azt, hogy ő már megvívta volna a maga ütközeteit. Még nem jelentette, hogy szabad.

Az új átláthatóság: úgy érezte, hogy Ludovic-kal, akivel a semmiből épített egy új kapcsolatot, ahogy évek óta nem tette (minden barátja régi barát volt; a megismerkedése Dagi Al-lal végleg a semmibe tűnt, akárcsak Dagi Al maga, elveszett az idők ködében), esélyt kapott, esélyt kaptak, hogy teljesen nyíltak legyenek egymással, tiszták és egyértelműek. Beszéltek is erről, vagy legalább is Marina beszélt. Nem is tudta, honnan szállt rá a teljes őszinteségnek ez a sürgető igénye, de úgy látszott, a fiú tökéletesen megérti. És azt is egyből látja, hogy mindennek valahol Marina apja az oka.

– Ha átláthatóságról, fényről beszélünk – mondta Ludovic – akkor máris ott az összes metafora, az összes klisé, mind kész, csak ránk vár. Az apád árnyékában élsz. Véka alá rejtjed a fényed. Folytassam?

- Közelebről mire gondolsz?
- Hogy nem lehet téged tisztán látni – főleg azt, ami te magad vagy – a fénytorzulás miatt, amelyet az apád okoz.

És innen, mélyen a sötét éjszakában, a hatalmas tutajszerű ágyon, Ludovic Gramercy Park-i lakásában, az izzadságszagú levegő vagy a szomszédos park szemétyűjtőjéből felszálló enyhén rohadó zöldségbűz vagy mind kettő előtt szélesre tárt ablakok mögött (Ludo nem szerette a légkondit, úgy vélte, önbecsapás), eljutottak odáig, hogy beszélgetni kezdtek Marina könyvéről, a témájáról („Rendkívüli”, mondta Ludo, ajkával érintve Marina meztelen vállát, „Komolyan. Ilyen gazdag témát! – a felszínnek és a mélységnek; ez mindannyiunkról szól. Ez korunk hangfekvése”) és annak szükségességéről.

– Hát persze, hogy nem bírtad megírni... ne feledd, ott volt apád árnyéka. És vissza is léptél, egyenesen alá. De hogy lehetsz szabad valaha is, amíg le nem rázod a nyakadból? És megint: a szavak önmagukért beszélnek: lerázni ezt a nyakadból annyi, mint lerázni a nyakadból apádat. Szinte szexuális megkönnyebbülés. Persze emocionális: a majom a nyakadban a depresszió. Így tudsz megszabadulni az elvárásoktól, amelyeket, azt képzeled, ő támaszt veled szemben, és csak így juthatsz el odáig, nos, hogy teljesen önálló, szabad ember légy.

- És ez mit jelentene?
- Ki tudhatja? És ettől oly izgalmas!
- Nekem kicsit ijesztő.
- Nem leszel egyedül. Rám mindig támaszkodhatsz. – Az ajka ott volt a lány két melle közt, ahol Marina tudta, sós ízű a bőre.

– De akkor nem lennék teljesen önálló, nem?

Ludo elhallgatott, megvonta a vállát, és mosolygott a félhomályban. – Ez csak átvitt értelemben van így, gyönyörűm. – Abban a pillanatban a férfi úgy hangzott, mint az apja, furán.

– De vajon nem éppen ez-e, amivel próbálkozunk, te meg én, egymással, de a magazinnal is, nem ez volna a lényege az

egész *Monitor*nak? Hogy *ne* csak úgy átvitt értelemben beszéljünk? Pont, hogy ne tévedjünk el a már ismert ösvényeken? Épp te voltál, aki azt mondtad, a király meztelen, nem igaz?

– Ez különösen hasznos analógia, arra gondoltam, a könyved számára. Talán ez lehetne a címe.

– Ez a könyv gyerekekről szól. Arról, ahogy a gyerekeket öltöztetik.

– Akkor tessék: *A király gyermekei meztelenek*.

– Szerinted ez nem úgy hangzik, mintha egy harmadik világbeli zsarnok éhező leszármazottairól lenne szó?

– Könnyen megjegyezhető. Kíváncsivá tesz. Higgy nekem!

– De van értelme egyáltalán?

– Majd te olyanná alakítod, hogy legyen értelme. Mi másról szól az írás, az Ég szerelmére? Manipulálunk a nyelvvel. Csak el kell magyaráznod az olvasódnak. Aki mellesleg bízni akar benned.

– Jól van nagyokos, akkor magyarázd el *te* nekem.

– Nem az én könyvem.

– De szeretném. Kérlek. – Sűrűn mozgatta a szempilláit.

– Ó, az Ibolyaszemű Hölgy. Ellenállhatatlan. Jó, a kedvedért megpróbálom. De voltaképpen még nem is olvastam a könyvedet, kedves.

– Senki sem olvasta.

– Még apád sem?

– Nem, a jelen állapotában még ő sem.

– Nos hát. – Ludovic felült, a fejtámlának támaszkodott, és megköszönte a torkát. – „Mint szülők, a gyermekeinkre terheljük az összes komplexusunkat, neurózisainkat, reményeinket, félelmeinket, elégedetlenségeinket bármelyek legyenek is azok. Hasonlóképpen viselkedik a tágabb értelemben vett társadalom: mint a szülő, a polgárait terheli a komplexusait.”

– Eddig nem léptél túl a könyv premisszáján. – Marina egy kicsit megcsavargatta Ludo rózsaszín mellbimbóját.

– Adj egy kis időt. Végül is még csak a címet magyarázom.

Hol is tartottam? Igen. „Marina Thwaite úttörő fontosságú első művel lepett meg bennünket: megfosztja e komplexusokat a rejtély fátylától, ruháink fonálát, pontosabban gyermekeink ruházatát bontja le, hogy leleplezze őket. Miközben gondolatgazdag elemzése azt vizsgálja, kik vagyunk, és hogyan határozza meg kilétünk, miképpen öltöztetjük gyermekeinket, egyben felfedi a társadalmunk szövete alatt rejtőző formákat és szabályszerűségeket. A fiatal szerző elfogulatlan tekintete levetkőzteti a gyermeket, a szülőt és az egész kultúránkat, hogy páratlan őszinteséggel és nyíltsággal tárja elénk a cáfolhatatlan igazságot: a király gyermekei meztelenek.”

Marina nevetett és tapsolt. Majd ünneplést imitálva mindkettőjüknek hozott egy-egy pohár feketeszeder-sörbetet egy kis jeges vodkával Ludovic amúgy üres hűtőjéből.

E beszélgetés nyomán tehát Marina új önbizalomra kapott a vállalkozásához. Igyekezett rendszeresen dolgozni a könyvön, egy-két órát minden reggel – még át is vitte a laptopját Ludo lakásának egyik kis híján üres szobájába, hiszen hamarosan amúgy is itt töltötte a legtöbb éjszakáját – és megpróbálta megbeszélni az előrehaladását Ludovic-kal az irodában a magazinnal eltöltött fáradságos napok végén. Ludovic számára, látta, néha terhes dolog a könyvre koncentrálni, amikor a magazin annyira sokat követel; és egy kicsit azért is izgult, mert tartott tőle, hogy az alkotó energiáit, amelyeket Ludovic kívánsága szerint a *Monitor* kulturális rovatára kellett fordítania, legalább is részben elszívja *A király gyermekei*. De éppen Ludovic volt az, aki biztatta, hogy be kell fejeznie; ő volt, aki – inkább, mint ő maga, és inkább, mint Murray, az biztos – hitt, nem csak a kéziratban, hanem a szerzőjében is. Marina viszont jól végezte a munkáját a magazinnál is. Új ötletekkel állt elő, szerzőket javasolt, jól párosítva témát újságíróhoz. Amikor megingott, vagy kételye támadt – például amikor Lettie Abrams gúnyt űzött az aukciós házak korrupciós ügyeit leleplező anyagából egy szerkesztőségi értekezlet kellős közepén

– Ludovic behívta az irodájába, becsukta az ajtót, és önbizalmat öntött belé a nyilvánvaló vágyával. Nem ölelkeztek ott az íróasztala mögött; ehhez azért túl profik voltak. De Ludovic egész nap tette a szépet, kábította a szavaival, szédítő bókjai-val. Még a mellét is imádni látszott, a két piciny halmocskát, amely, ő mindig úgy érezte, már-már szájalmasan aprócska, dicsérte a finomságát, mellbimbója udvarának finom hegyeit, amelyek keményen meredtek, ha izgalomba jött, „mint valami tökéletes, zamatos gyümölcs” – mondta. – Azon ritka lények egyike vagy, akik arra születtek, hogy sose hordjanak ruhát. A bűnbeesés előtti ártatlanság, kedvesem. Mindent, ami a te gyönyörű, gyönyörű testeddel kapcsolatos, ünnepelni kell, ki-világítani és imádni.

– Jaj, hagyd már abba, Ludo. Csúfot üzöl belőlem.

– Dehogya is. Micsoda irónia, hogy az öltözködésről írsz könyvet! Éppen te.

– Azt hiszem, mostantól már a meztelenségről is szól. Há-la neked.

– Akkor legalább egy jó dolgot már cselekedtem az életben.